

לעילוי נשמת

מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

כתבו התוס', שמי שאין לו כעת רווח ממון בעדותו, אינו נחשב נוגע בעדות, אף על פי שאם יתעשר יהיה לו רווח ממון מעדותו, משום שאינו נפסל אלא לפי מצבו כעת.

ישראל מכר חמור לישראל ובא גוי ואנסו

ישראל שמכר חמור לישראל, ובא גוי והחזיק בו בכח, **בטענה שהוא שלו**, [ואין לגוי עדים על כד]:

לדעת רבא או רב פפא – כשהקונה אינו יודע אם האמת עם הגוי או לא, **אם מוכח שהאמת עם הגוי**, כגון שהחזיק בחמור בלבד, והניח את האוכף, ובכך ניכר שאינו מחזיק בכל אשר ימצא אצל הישראל, אלא במה שסבור באמת שהוא שלו, **המוכר חייב לפצות את הקונה מיד הגוי**. **רשב"ם מפרש שחייב להביא עדים לדון עם הגוי**, אולי יוציאנו מהגוי בדין, שהגויים מצייתים לדין, [ודווקא כשהאנס גוי, אבל כשהאנס ישראל, אין צריך לטרוח להביא עדים שהחמור היה של הקונה, כי אין צריך אלא לעדות שחטף מהקונה, וממילא אינו מוחזק בחמור, ועדות זו הקונה יכול להביא לבדו, ומעתה בי"ד יוציאנו מהחוטף עד שיביא הוא ראיה שהחמור שלו]. **ותוס' מפרשים שהמוכר חייב לשלם לקונה** מה שהגוי הוציא ממנו [על פי דיני הגויים, אף על פי שלפי דיני ישראל לא היה מוציא ממנו. ודווקא כשהאנס גוי, אבל כשהאנס ישראל, אין המוכר משלם לקונה, עד שהקונה יביא ראיה, שהדין עם האנס בדיני ישראל]. **ואם אין הוכחה שהדין עם הגוי**, כגון שחטף את החמור עם האוכף, מסתבר שאינו אלא גזלן, **ואין על המוכר חיוב לפצות את הקונה מיד הגוי**.

וכל זה כשהקונה אינו יודע אם האמת עם הגוי או לא, אבל כשהקונה יודע שהאמת עם המוכר, בכל אופן המוכר אינו חייב לפצותו מיד הגוי.

ולדעת אמימר [שרשב"ם פוסק כמותו] – **בכל אופן המוכר אינו חייב לפצות את הקונה מיד הגוי**, ואפילו הגוי אינו נוטל את האוכף, והקונה אינו יודע עם מי האמת, כי סתם גוי אנס הוא, שנאמר "אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר".

אומן אין לו חזקה

לדעת רבה [קודם שחזר בו]:

א. המפקיד אצל חבירו בפני עדים, צריך להחזיר לו בפני עדים.

ב. כשנמצא כלי ביד אומן, הרי הוא מוחזק בו, אף על פי שידוע [בעדים] שהיה שייך לאחר, ואין זה ככלים העשויים להשאיל ולהשכיר, שאין להם חזקה, כשהיה ידוע ששייכים לאחר.

רשב"ם מפרש, משום ששאלה ושכירות לכל שכניו אדם משאיל ומשכיר, ואין המוחזק יכול לומר לו, אינך רגיל להשאיל לי, ולא בא לידי אלא בקניין. אבל דבר הניתן לאומן, אין אדם נותן אלא לאומן שהוא רוצה, והאומן יכול לומר לו, אינך רגיל לתקן אצלי, ולא בא לידי אלא בקניין.

ור"י מפרש, שאפילו כשידוע שרגיל לתקן אצל האומן, יש לו חזקה, ואין זה ככלים העשויים להשאיל, משום שדרך בני אדם להשאיל לשכניו בלא עדים, אף כשאינו מכירם כנאמנים, כדי שלא להשיא עצמו שם רע, אבל כשנותן לאומן, יכול לתת בעדים, ולכן יש לו חזקה כשלא ניתן לו בעדים, שיכול לומר לבעלים, אם לא מכרת לי אלא נתתי לי לתקן, היית מעמיד עדים על כך.

ולפי זה, מה ששנינו שאומן אין לו חזקה, אין זה אלא כשנמסר לו בפני עדים, ולא מטעם שהוא אומן, אלא מטעם שצריך להחזיר בפני עדים, וכשנמסר לו בפני עדים חייב להחזירו, אפילו עתה לא ראינו את הדבר בידו.

ואף שכל אדם שהפקידו אצלו בפני עדים חייב להחזיר בפני עדים. אומן יש לו דין מיוחד, שאם נמסר לו בפני עדים בלא שישמעו אם נמסר לשם

פיקדון או לשם קניין, הרי זה כידוע שנמסר לשם פיקדון, שיתקן את הדבר. אבל שאר בני אדם, רק כששמעו העדים שנמסר להם לשם פיקדון, חייבים להחזיר על פי העדים הללו.

אבל כשנמסר לו שלא בעדים, נאמן לומר שקנה, מיגו שהיה אומר החזרתי, [כשעתה לא ראו אותו בידו], או מיגו שהיה אומר לא היה שלך מעולם, [אפילו ראו אותו בידו עכשיו].

וי"מ שאף לדעה זו, המפקיד אצל חבירו בפני עדים, אם ישבע שהחזיר, נאמן, אף כשהחזיר שלא בפני עדים. ואם כן, מה ששנינו, שאומן אין לו חזקה, והעמדנו זאת כשנמסר לו בפני עדים, הכוונה שאין לו חזקה בלא שבועה, אבל אם ישבע, יש לו חזקה, ונאמן שהדבר שלו, מיגו שהיה אומר החזרתי בלא עדים, והיה נאמן בשבועה.

לדעת אביי [שהלכה כמותו]:

א. המפקיד אצל חבירו בפני עדים, אין צריך להחזיר לו בפני עדים.

ב. כשנמצא כלי ביד אומן, אם ידוע [בעדים] שהיה שייך לאחר, האומן אינו מוחזק בו, כדין כלים העשויים להשאיל ולהשכיר, שאין להם חזקה, כשהיה ידוע ששייכים לאחר.

ולפי זה, מה ששנינו שאומן אין לו חזקה, אין זה אלא כשעתה אנו רואים בידו דבר השייך לאחר, [ואפילו אין עדים שמסרו לאומן], כי אומן אין לו חזקה.

אבל כשעתה אין אנו רואים את הדבר ביד האומן, הוא נאמן לומר שקנה אותו, אפילו אם יש עדים שבעליו הראשונים מסרוהו לו, כי העדים אינם מחייבים אותו להחזיר בעדים, והיה נאמן לומר החזרתי בלא עדים, ומגו שנאמן לומר החזרתי בלא עדים, נאמן לומר שהוא שלו.

לדעת רבה [לאחר שחזר בו]:

א. המפקיד אצל חבירו בפני עדים, אין צריך להחזיר לו בפני עדים.

ב. כשנמצא כלי ביד אומן, הרי הוא מוחזק בו, אף על פי שידוע [בעדים] שהיה שייך לאחר, ואין זה ככלים העשויים להשאיל ולהשכיר [כפי שהתבאר לעיל], ודווקא כשאין ידוע איך בא לידו, אבל אם ידוע בעדים שבא לידו בתורת אומן, כדי שיתקנו, אינו נאמן לומר שקנה אותו.

ולפי זה, מה ששנינו שאומן אין לו חזקה, אין זה אלא בהתקיים שני תנאים. [א] ראינו את הדבר בידו עתה, [ואינו יכול לומר החזרתי אותו בלא עדים]. [ב] נמסר לו בעדים לתקן, [ואינו יכול לומר ניתן לי בקניין].

אבל אם עתה אין אנו רואים אותו בידו, נאמן לומר שהוא שלו, מיגו שהיה אומר החזרתי. וכן אם לא נמסר לו בפני עדים, נאמן לומר שקנה, ולא קיבל כדי לתקנו בתורת פיקדון.

לסיכום, מה ששנינו אומן אין לו חזקה:

לדעת רבה [קודם שחזר בו] – כשיש עדים שהבעלים מסרו לו לתקן.

ולדעת אביי – כשעתה הדבר נראה ביד האומן.

ולדעת רבה [אחר שחזר בו] – כשיש עדים שהבעלים מסרו לו לתקן, וגם עתה הדבר נראה בידו.

-

אף במקום שאין חזקה לאומן, מי שאינו אומן ומחזיק בדבר שניתן לאומן לתקן, ואומר שקנה מהבעלים, ונטל מהאומן על ידי שהבעלים אמרו לאומן לתת לו, יש לו חזקה, מיגו שהיה אומר אני קניתי וקבלתי ישירות מהבעלים.

לתרומות ולהנצחות

לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות © מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית